

”

Tanken hade funnits där under några år, men det var först efter ett allvarligt tillbud som han satte fart. Han var nära att drunkna under en skridskofärd den 10 januari 2000. Dagen efter påbörjade han arbetet och i mars utkom den sista och femte delen i verket som omfattar nästan fyrtusen sidor.”

PAULI OLAVI KUIVANEN I SIN BLOGG PÅ NT.SE

Stumpen

The Cardigans har stämt The Hives på 18 miljoner. De senare har fått låna pengar av de förra och bland annat köpt gitarrer för pengarna. Nu verkar The Hives ha andra problem än att stämma gitarrerna. Stämningen mellan banden verkar inte vara den bästa, menar Stumpen som osökt påminns om Ebba Gröns gamla LP-titel: We're only in it for the money.

Berättelsen om ett samhälles undergång

LITTERATUR

■ UWE TELLKAMP

Tornet – En historia från ett sjunket land
Översättning: Aimée Delblanc
Albert Bonniers Förlag

En monumentalroman. En kollektivroman om ett samhälle som plötsligt och till allas överraskning upplöstes och försvann.

Redan när Berlinmuren föll, eller strax därefter, efterlystes berättelsen om denna historiskt osannolika händelse. Först kom reportagen och samtidshistorikerna, sedan kom romanerna om Östtyskland, detta märkliga land konstruerat på grunderna av en krigshärjad nazism med den stalinistiska sovjetkommunismen som bärande del.

2008 utgavs Uwe Tellkamps *Der Turm* i Tyskland och hyllades som den stora berättelsen om Östtysklands nedgång och fall. Men framstår i förstone som en gedigen borgerlig familjeroman, vilken utspelar sig i Dresden under 1980-talet.

I centrum står den borgerliga familjen Hoffmann, fader Richard och sonen Christian, romanens tredje huvudperson är Christians morbror Meno Rohde. Richard är läkare, Christian student som vill gå i faderns fotspår och den gåtfulle Meno arbetar som förlagsredaktör.

Alla är de mer eller mindre medvetna om den östtyska folkdemokratins tillkortakommanden jämfört med den framgångsrika förbundsrepubliken Västtyskland. De tror inte på regimen men denna farliga inställning hanterar de på olika sätt.

I romanens inledning firas Richards 50-årsdag i krets av familj, vänner och kollegor. Men det ska snart visa sig att högtidstalen inte är riktigt sanningsenliga. Den karriärlystne och fåfänge Richard är komprometterad, han har en gång samarbetat med partiet och hållhakarna smärtar alltmer under romanens gång.

Den pubertale Christian kan inte dölja sin av-

Uwe Tellkamps *Tornet* har hyllats som den stora romanen om Östtysklands nedgång och fall.

sky för systemet och råkar utföra mer eller mindre medvetna handlingar som får allvarliga konsekvenser. Samhällsfostran av ungdomen är en allvarlig saki i Östtyskland.

Meno är en av flera i romanen som sökt sig en inre exil. Han ägnar sig åt skrivande och åt att amatörforska i zoologi i sitt privata rum. I offentliga sammanhang är han en ofta tigande iakttagare, lever ensam efter en skilsmässa. Förra frun och hennes släkt har goda politiska kontakter.

Romanen är kalejdoskopisk, många personer och situationer passerar. Men det är bara dessa tre som tecknas djupare. Romanens många kvinnor är till exempel betydligt mer intetsägande.

Och eftersom *Tornet* är stadigt byggt på historisk grund vet läsaren naturligtvis redan hur det ska gå: det totalitära systemet ska falla, de privilegierade medlöparna ska bli föraktade; de förföljda ska bli återupprättade. Inte heller skildringarna av det schizofrena samhällslivets inslag – räds- lan för att bli avlyssnad eller angiven, offentliga

fördömanden och utrensningar, byteshandeln och korruptionen för att tillskansas sig fördelar – ger nya insikter utan bekräftat snarare en redan framkallad bild.

Trots sitt format är *Tornet* inte en stor berättelse specifikt om vändpunkten, Östtysklands upplösning och Berlinmurens fall. Detta indikerar också stilväxlingarna: Uwe Tellkamp, som är en oerhört skicklig författare; man läser inte de nästan 1000 sidorna för inte, leker och komponerar när han skriver om sitt Dresden under 1980-talet. Jämförelserna med Thomas Mann eller Günter Grass som är skrivit stora tyska romaner är inte helt rättvisande. Jag tänker hellre på Andrej Belyjs *Petersburg*: romanen som symfoni, staden som tema och berättelsen om ett samhälles undergång. *Tornets* undertitel är mycket talande – En historia från ett sjunket land.

Efter denna variant på Atlantismyten reser sig bara *Tornet* som ett av få kvarvarande landmärken.

MATS GRANBERG

0703-733 164
mats.granberg@nt.se

FOTO: MIKAEL STRAND

som de är

tiserar kring temat. Till exempel är det en föreläsning om vad som är kön och vad som är transsexualitet, en annan om hur du kan ge ditt barn 100 möjligheter i stället för två, som riktar sig till föräldrar, förskolepedagoger och andra vuxna om olika normer som till exempel blått för pojkar och rosa för flickor varvat med konstutställningar och högläsning ut tidskriften *Bang*. Det kommer även att diskuteras islamofobi med Mattias Gardell och papperslösas situation i Sverige med organisationen Ingen människa är illegal. Även Friskis och Svettis

är med på ett hörn med en regnbågsjympa.

Carina Milde säger att de som arbetar med Priden är en grupp som litat på varandra. Samarbetet präglas av tolerans, antirasism och öppenhet.

–Under valrörelsen i höstas försökte Sverigedemokraterna att liera sig med HBTQ-communityt mot muslimer: ”Vi går samman mot muslimerna för de är homofober”. Vi försöker i stället verka för en intersektionell aktivism som är aktivism inom flera olika områden, säger Carina Milde.

Tanken med Norrköping

Pride är att alla är välkomna precis som de är.

Det är två dagar då ingen förutsätts vara det ena eller det andra utan bara kan vara den de är.

–Tänk dig att du kliver in på en restaurang med kanske 150 personer där alla bara utgår från att du är straight. Här är en helg där alla får vara den de är. Det är många saker man inte tänker på när du inte tillhör en minoritet, säger hon.

LINA NYBERG

011-200 000

lina.nyberg@nt.se

Fotnot: HBTQ står för homo, bi, trans och queer.